

INICIJATIVA VeDRA-e I CENTRA ZA PROMICANJE TOLERANCIJE I OČUVANJA SJEĆANJA NA HOLOKAUST POVODOM YOM HASHOA, DANA SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA, OBILJEŽAVANJA DANA SJEĆANJA NA ŽRTVE LOGORA JASENOVAC I HRVATSKOG PREDSEDNJA IHRA-om

Što hitnije vratiti u popis obvezne literature „Dnevnik Anne Frank“

Apeliramo na Vladu i Sabor RH da konačno počnu jasno i odlučno provoditi civilizacijsku antifašističku politiku u svim sferama svoga djelovanja

Čovječanstvo nije iskusilo strašnijeg i jezivijeg zločina u svojoj dugoj povijesti od onoga koji su provodili nacistički i fašistički režimi u suradnji sa svojim saveznicima u 20. st. Unutar čitavog ideološkog i provedbenog sustava tih zločina posebno se, po svojoj svireposti, ističu zločini protiv židovskog naroda poznatiji pod nazivom Holokaust – Šoa. Zločini nacifašizma nisu bili slučajni. Pripremani su godinama, a kad se počelo s njihovom realizacijom brzina i temeljitost provedbe same su po sebi bile zločinačke. Bezumlje i sadizam uhvatili su maha u čitavoj porobljenoj Europi te su iza sebe ostavili milijune i milijune žrtava. Pri kraju II. svjetskog rata broj Židova u Europi bio je višestruko smanjen, više od šest milijuna ubio je nacifašistički režim sa svojim saveznicima. Progoni, zlostavljanja, mučenja i masovna pogubljenja Židova postali su simbol, zajednički nazivnik, stradanja svih žrtava užasnog nacifašističkog režima. Postali su to jer su njihove patnje i stradanja bili najveći i najstrašniji. Uz Židove posebno su teško nastradali Romi ali i slavenski narodi te invalidi, osobe s mentalnim poteškoćama, homoseksualci, Jehovini svjedoci, komunisti, sindikalisti, anarhisti, građanski demokrati, antifašisti. Pred takvim i tolikim zločinima teško je pronaći primjerenu riječ. Antisemitizam kao ideologija čistoga zla i zločinačka ideologija starija je od nacifašizma, ali je u njemu pronašla svoj najkonkretniji izraz. Nažalost, ta ga je ideologija, iako u ponešto različitom obliku, nadživjela. Antisemitizam je još uvijek živ i jača, a protiv toga se treba boriti. Da bi se to postiglo potrebno je s velikim trudom i ustrajnošću obrazovati i odgajati mlade naraštaje na vrijednostima i načelima humanizma istodobno prožimajući društvo idealima slobode, jednakosti i empatije, gradeći i jačajući demokratske odnose i institucije.

Među onima koji su kao svjedoci nacifašističkog progona s ciljem uništenja Židova ostavili u naslijeđe nama današnjima, svjedočanstva toga vremena iz prve ruke, ističu se kao najpoznatiji Anna Frank, Elie Wiesel i Viktor E. Frankl. Njihova djela progovaraju autentičnim glasom Žrtve. U njihovim svjedočanstvima (djelima) u kolopletu užasa nalazimo neugasiv plamen čovječnosti i nepomućeno svijetlo nade što ih u konačnici čini Pobjednicima.

Teško je shvatiti kako je moguće da je 2019. godine „Dnevnik Anne Frank“, uklonjen s popisa obvezne lektire u hrvatskim školama. Tim je više to teško shvatiti ako se uzme u obzir da je na teritoriju današnje Hrvatske za vrijeme NDH provođen Holokaust te da i danas postoje oni koji slave i veličaju tu zločinačku tvorevinu te opravdavaju njezinu politiku.

Na čemu gradimo svoje društvo? Na čemu utemeljujemo svoju budućnost? Kamo mi to idemo? Prigoda je da baš ove godine, kada Republika Hrvatska predsjedava IHRA-om (**International Holocaust Remembrance Alliance**), **Međunarodnim savezom za sjećanje na Holokaust**, učinimo jedan simbolički velik i važan korak. Stoga apeliramo na Vladu RH i njezine institucije i Ministarstva da što hitnije vrate u popis obvezne literature „Dnevnik Anne Frank“, ali i pojedina djela antifašističke tematike niza hrvatskih (partizanskih) autora koja su 1990-ih godina doživjela istu sudbinu.

Studija objavljena u časopisu *Infant and Child Development* otkrila je da izlaganje knjigama koje potiču empatiju poboljšava dječje emocionalno razumijevanje i ponašanje. U istraživanju je sudjelovalo 163 djece koja su bila izložena knjigama koje pobuđuju empatiju čitatelje te onima koji to ne čine. Rezultati su pokazali da su djeca koja su bila izložena knjigama koje pobuđuju empatiju pokazala veće emocionalno razumijevanje i bolje ponašanje od one koja su bila izložena ostalim knjigama (Bus & van IJzendoorn, 2020.).

Studija objavljena u *Journal of Social Psychology* otkrila je da je čitanje knjiga koje nastoje pobuditi osjećaj empatije dovelo do porasta prosocijalnog ponašanja djece. Studija je uključivala 60 djece koja su nasumično čitala tematski različite priče. Rezultati su pokazali da je vjerojatnije da će se djeca koja čitaju sadržaje oblikovane na način da pobuđuju empatiju značajno više dijeliti i pomagati drugima, od one koja čitaju empatski neutralne priče (Rogers & Meltzoff, 2016.).

Studija objavljena u *Journal of Research in Reading* otkrila je da čitanje knjiga priča s pozitivnim društvenim porukama povećava dječju empatiju i prosocijalno ponašanje. U studiji je sudjelovalo 165 djece koja su nasumično čitala knjige priča s pozitivnim ili neutralnim porukama. Rezultati su pokazali da su djeca koja su čitala knjige s pozitivnom porukom pokazala više empatije i prosocijalnog ponašanja (Jalongo & Bromley, 2010.).

Europska unija zasnovana je na ruševinama Europe nakon stradanja koja su prouzročili nacifašistički režimi te je solidarnost i antifašizam duboko utkan u sve ključne dokumente kako Unije tako i država članica. Apeliramo da se ti dokumenti i obveze koje iz njih proizlaze poštuju ne samo kod obljetnica te najčešće samo na deklarativnoj razini, nego upravo na kapilarnim razinama društva. Predsjedanje IHRA-om prilika je za nedvosmisleno djelovanje u društvene narative i edukaciju, sve ostalo kozmetičke su aktivnosti. To je ostvarivo kroz školstvo i potporu edukacijama i programima raznih vrsta koje se bave osvještavanjem prisutnosti fašističkih tradicija u suvremenom društvu. Primjetan je i nedostatak financiranja namjenskih programa okrenutih najširoj zajednici kojima je svrha očuvati sjećanje na Holokaust u našim krajevima i suočiti se s posljedicama istoga. Društvo bez sjećanja, ali i prihvaćanja vlastite nehumane i genocidne prošlosti društvo je bez vizije humanističke i solidarne budućnosti.

Nema budućnosti za ljudski rod ako ona ne bude čovječna. A nema čovječne budućnosti bez humanizma odnosno antifašizma kao njegova integralnog dijela. Najvažnije od svega nema budućnosti niti Republike Hrvatske ako djecu ne učimo ispravnim vrijednostima.

Apeliramo na Vladu i Sabor RH da konačno počnu jasno i odlučno provoditi civilizacijsku antifašističku politiku u svim sferama svoga djelovanja. Vraćanje „Dnevnika Anne Frank“ može biti prvi, važni, korak.

U Jasenovcu, 23.4.2023.

Ranko Britvić, predsjednik

Udruga Veterana Domovinskog
rata i antifašista

Nataša Popović, ravnateljica

Centar za promicanje tolerancije
i očuvanje sjećanja na holokaust

Dostaviti:

Ured predsjednika Vlade Republike Hrvatske, n/r mr. sc. Andrej Plenković, predsjednik Vlade
Ministarstvu znanosti i obrazovanja, n/r prof. dr.sc. Radovan Fuchs, ministar
Ministarstvu unutarnjih poslova, n/r dr. sc. Davor Božinović, ministar
Ministarstvu vanjskih i europskih poslova, n/r dr. sc. Gordan Grlić Radman, ministar
Agenciji za odgoj i obrazovanje, n/r de.sc. Dubravka Brezak Stamać, ravnateljica
Medijima